

Landsbygdsutvecklingsforum nr 2 Gesunda

Närvarande kommunen: Peter Karlsson, kommundirektör, Lena Ousbäck-Lilja, förvaltningschef Kultur och Fritid, Farhad Rahavard, förvaltningschef Teknik och service, samt Karin Eriksson, Carina Sisell, Niclas Larsson & Anders Björkman, Näringslivs- och samhällsplaneringsenheten.

Närvarande by-representanter: Erik Sindors, Peter Vinter, Heike Johansson, Eliana Falkengren, Cajsa Bråmer, Mikael Engman, Stig Wass, Staffan Bond, Carina Engman, Gun Persson, Linda Trapp Stefania Rodriguez, Conny Mats, Simon Ljunggren, Peter Österman, Linda Albertsson, Erik Falkengren.

1) **Dagordningen** för dagens möte var:

- **Presentation** – vilka finns på mötet?
- Ärendebeskrivning – dialog kring varje ärende:
 - **Trafiksäkerheten** genom byn samt **kollektivtrafiken**
 - **Gesundaberget** – delen som kommunen äger
 - Utveckla **barn- och ungdomsaktiviteter**, men även alla åldrar
- **Handlingsplan** utifrån dialogen – vem gör vad och när?
- Vad blir **nästa steg** i processen?
- **Landsbygdsforum ung** – resultat från träff 14 september
- Övrigt

2) Mötet inleddes med en kort presentation av de som deltog.

3) Utifrån utsänd ärendebeskrivning kring de prioriterade ärenden som Gesunda valt ut lyftes följande synpunkter.

- **Trafiksäkerheten och kollektivtrafiken**
 - Barnen vågar inte cykla till skolan så många föräldrar skjutsar sina barn till Sollerön.
 - Det är problem söderut i Gesunda och man får gå långt till busshållplatsen som inte ligger optimalt till. Placering av busshållplatser behöver ses över i Gesunda.
 - Trafiken genom Gesunda har ökat från Ryssa-hållet speciellt nu när ombyggnationen kring genomfart Mora pågår. Framför allt tung trafik. Farten förbi idrottsplatsen är alldeles för hög med tanke på att det är dit som barn- och ungdomar beger sig för sina fritidsaktiviteter. Går det att flytta hastighetsskylten från det hållet så den ligger före idrottsplatsen, från Ryssa-hållet sett?
 - Vad kostar det att ändra hastighetsbegränsningar? Borde vara billigare och en lösning på vägen. Går det att sätta upp fartkameror eller blinkande skyltar som talar om att man kör för fort (tex som vid Gåsvarv)?

- Det är viktigt att få ner hastigheten genom Gesunda!
- Vägen från Siljansnäs till Rv 45 – asfaltering är på gång för den sträckningen vilket troligen kommer leda till att fler kommer välja den vägen till tex Sälentjärnen. Därmed kommer trafiken öka.
- Det vore bra med en bygdeväg såsom den i Bonäs. Hur kommer bygdevägar till och vad har projektet med bygdeväg gett i bland annat Bonäs. Här behöver Trafikverket ge svar på vad utvärderingen gett för information.
- Hastighetsbegränsning genom byn behöver ses över – det är 60 km/h en bra bit in i byn innan det blir 40 km/h. Härom behövs en dialog med Trafikverket då de äger vägen genom Gesunda och har rådighet över hastigheten. Det skulle behöva tas ett helhetsgrepp kring hastigheter genom Moras alla byar.
- Vart är polisen? Byborna önskar deras närvaro för att kontrollera hastigheterna men de har inte resurser.
- Slalomvägen inne i bostadsområdet saknar hastighetsskylt från ena hållet vilket gör att det är 70 km/h som gäller och det är flera som väljer att gena på den. Smal vägen och farligt.
- Kommunen äger inte så mycket vägar överhuvudtaget i kommunen och de flesta vägar som inte är Trafikverkets ägs av privata fastighetsägare och för dem behövs en enskild dialog.
- Det behövs gång- och cykelvägar i hela Sollerö socken. Främst från Vattubutten på Sollerön till Gesunda. Här inväntar man det möte som Sollerön indikerat.
- Om det finns en gång- och cykelväg bredvid en väg som ägs av Trafikverket så äger även de gång- och cykelvägen.
- Färnäs och Kråkberg/Bonäs har fått gång- och cykelväg trots att det finns alternativa vägar från tex. Färnäs. I kommunens cykelstrategi uppdateras nu och man ser man sträckor som är viktigast just nu. Säker skolväg har prio, men allt kan inte göras på en gång utan en handlingsplan behöver göras. Handlingsplanen innehåller även Trafikverkets länsplan och man arbetar med dessa parallellt för att kunna dela på kostnader. Kommunen kan söka bidrag för satsningar om det finns konkreta och prioriterade planer.
- I Ryssa är det ännu värre med trafiksäkerheten – smalt och många farliga situationer samt mycket tung trafik. Även bybor från kringliggande byar kör fort genom Ryssa.
- Vägbanken vid bron behöver tas om hand då den rasat ner i vattnet. Var det verkligen en gångväg på banken från början? En fråga vi får ställa till Trafikverket. Går det att "hänga på" en gång- och cykelväg på bron mellan Gesunda och Sollerön?
- Kostnad för en ny gång- och cykelväg är ca 3,5 – 4 miljoner för 1 km. Gång- och cykelvägar har inte så stor budget och man behöver göra åtgärder i etapper. Kommunen kan inte anlägga gång- och cykelvägar på privat mark. När det gäller gång- och cykelvägar som ägs av kommunen så mäter man volymen av de som kan

nyttja den. När man planerar för bostadsbyggande så tar man även med gång- och cykelvägar i planeringen.

- Det har framkommit under flera forummöten med byarna under året att det är många frågor som berör vägar samt gång- och cykelvägar. Därför kommer ett uppsamlat möte ske med Trafikverket under hösten och kommunen väntar på förslag på datum för det. Samma gäller kollektivtrafiken och därför kommer Region Dalarna bjudas in till möte vid samma tillfälle. Det finns en länsplan för trafiken som Trafikverket har rådighet över. Vi behöver ta upp frågorna från Mora kommun och se vad som kan göras. Här kommer Trafikverket att fråga vad Mora kommun vill prioritera de kommande 12 åren. Det handlar många gånger om längre tidshorisonter. Det här mötet kommer ge svar kring principiella och övergripande frågor.
- Underlag till Trafikverket skickas innan mötet med en summering av det som framkommit från varje by. Medskick är att se det även ur ett miljöperspektiv då det har blivit mer skjutsande av barn till skola och fritidsaktiviteter.
- Det behöver sedan göras en uppföljning efter mötet med Trafikverket i varje by. Det behöver utses ett par representanter per by som är med på det mötet för att få till ett konstruktivt möte.
- När vi ser hur snabbt vi kan åtgärda saker på den prioriterade listan över byns ärenden så kanske vi behöver se över och prioritera något annat viktigt lite längre fram. Det handlar om vad kommunen klarar av att göra utifrån budgeten, vad man kan göra och vad man behöver prioritera i hela kommunen. Det finns en liten peng i projektet – se över vad som finns på listan som byn har och om det finns något annat som kan göras.
- **Gesundaberget – den del som kommunen äger**
 - Det finns intresserade av ett ev. konsortium med flera bybor. Ingen vill köpa själv – man vill att flera äger.
 - Kan man sköta och driva anläggningen ideellt? Lagen säger att man inte kan göra så utan det behöver en huvudman som bär säkerhetsansvaret. Det finns intresseområden på Gesundaberget bland bybor.
 - Man har undersökt om Skistar eller Romme Alpin är intresserade och det var de inte.
 - Det sägs att om konkursförvaltaren får 10 - 20 miljoner så tar man budet.
 - Man har gjort en värdering av inventarier och en skiljedom har skett nyligen. Det finns tvister på skulder.
 - Det är en härva med olika bolag kopplat till ägaren av Gesundaberget vilket gör att kontakten med konkursförvaltaren tar tid.
 - Kommunen har haft möte med konkursförvaltaren.
 - Besiktningsprotokoll av liftarna finns och det är en del jobb att göra. Det går att få i gång dom med visst arbete, man kan på så vis köra dem i 2 säsonger.

- Vad gäller med snökanonerna och pistmaskinerna som står på berget? Auktionsfirma?
- Frågan om kommunen kan lösa in marken kom upp. Det finns regler för att en kommun inte kan äga och driva en skidanläggning. I Gopshus är det skidklubben som driver och sköter den kommersiella verksamheten. De får visst stöd av Kultur och fritidsförvaltningen, men det är även mycket ideellt arbete bakom. Det är en aktiv klubb i Gopshus som har mycket aktiva barn och ungdomar från andra byar som kommer dit.
- Annonser kommer inom kort ut i Dalarna att man säljer konkursboet. Nu pågår en process och man kan nu få in anbud på Gesundaberget.
- Gällande status på byggnader så är vatten och el avstängt. Vatten har inte läckt ut och förstört som man beförde men element är trasiga.
- Gällande **arrendeavtalet** som finns mellan kommunen och den som äger Gesundaberget behöver vara vassare skrivet framöver för att säkerställa verksamhet. Den som äger Gesundaberget är beroende av den del som kommunen arrenderar ut som inbegriper en lift, några backar och den stora parkeringen. Hela cykelprodukten ligger på kommunens mark.
- Arrendeavtalet följer med konkursboet till 2030 då det går ut. Arrendeavtalet kan inte sägas upp före 2030 då det är skrivet så. Arrendet är på 5 000 kr per år idag. Även avtalet mellan snowboardklubben och Gesundaberget följer med in i konkursboet.
- Kan snowboardföreningen röja på arrendemarken? Det behöver man prata med konkursboet om.
- Utveckla **barn- och ungdomsaktiviteter**, men även alla åldrar
 - Hur fördelas pengarna inom kommunen till olika sportföreningar?
Ansökan skickas in till kommunen med statistik. Barn- och ungdomsverksamheten är basen och är det som driver bidraget kontra anläggningens driftkostnader. Reglerna görs just nu om i en dialog och det kommer att heta skötselbidrag till ideella krafter. Tydligt är att det ska finnas en förening bakom från 2024.
 - Det kommer ske möten under hösten kring hur man söker bidrag och vad som gäller. Även kulturella föreningar kan söka bidrag såsom tex hembygdsföreningar. Även arrangemangsbidrag kommer finnas.
Läs mer här:
[Förslag som satsar på dialogen med föreningslivet - Mora kommun](#)
[Förenings- och evenemangsbidrag - Mora kommun](#)
 - Diskussion om att man vill ha tillgång till Siljan från Gesundaborna finns, såsom en badplats och brygga. Kommunen äger idag mindre än 10 allmänna badplatser och har därmed underhållsansvar.
Vill byn ha en sådan plats behöver de stämma av med markägaren (tex Sollerö jordägare) och få tillåtelse att sätta ut brygga. Det ska finnas en holme som Gesunda bystuga äger.

Om det är officiella badplatser och krävs vissa säkerhetsåtgärder och det medföljer ett ansvar.

4) **Handlingsplan** utifrån dialogen – vem gör vad och när?

Utifrån ovanstående diskussioner samt ärendebeskrivning kom man fram till en handlingsplan för de prioriterade ärendena enligt nedan:

Handlingsplan

Ärende/Vad	Vem	När
Trafiksäkerheten genom byn samt kollektivtrafiken	Möte med Trafikverket och Region Dalarna behövs för att skapa en dialog kring frågorna. Även flera byar har samma problematik – representanter från flera byar med på mötet. Karin och Carina kallar till mötet.	Under hösten 2023 – vi inväntar datum
Gesundaberget – delen som kommunen äger	Arrendet följer med konkursboet. Kommunen är villiga fortsätta arrendera ut till den som köper men med ett vassare arrendeavtal. Kommunen undersöka om nytt avtal behöver skrivas med eventuell ny ägare.	Så snart som möjligt
Utveckla barn- och ungdomsaktiviteter , men även alla åldrar	Föreningar kan söka stöd hos kommunen för verksamhetsstöd och skötselbidrag. Nya regler på gång inför 2024.	Föreningar söka stöd hos kommunen inför 2024. Informationsmöten kommer hållas under hösten.

5) Vad blir **nästa steg** i processen?

- Protokoll från dagens möte sänds ut
- Remiss på nuvarande Landsbygdsprogram – process pågår
- Utvärdering av projektet under december/januari
- Årshjul inkl. handlingsplan för 2024 tas fram för vidare process i Landsbygdsutvecklingsforum – december/januari

6) **Landsbygdsforum ung** – resultat från träff 14 september

Den 14 september höll Carina samt Lina Pettersson, ungdomsstrateg i kommunen ett Landsbyggsforum ung på Sollerön för ungdomar på Sollerön och i Gesunda/Ryssa. Det kom 9 ungdomar till mötet. De hade workshop tillsammans i grupp och de arbetade utifrån tre frågeställningar som ni känner igen från Landsbygdsprogrammet:

- Vad är **bra** med att bo på Sollerön, i Gesunda eller i Ryssa.
- Tror du att du kommer att **bo kvar** eller **flytta från** Sollerön, Gesunda eller Ryssa. **Varför?**
- Vad skulle få fler unga att **bo kvar, flytta hem till eller flytta till** Sollerön, Gesunda eller Ryssa?

Resultatet blev enligt nedan:

Vad är **bra** med att bo på Sollerön, i Gesunda eller i Ryssa.

Coopen
Bästa stället på jorden
Nära Tomteland
Bra fiskeställen
Finns flera bostäder
Basketplanen
Skolan
Skateparken
Trygghet
Alla känner alla
Många bra badställen
Tyst och lugnt

Mycket aktiviteter
Sollerö IF
Lugnt i trafiken
Cykelvägen vid campingen
Buss till Mora
Klippen
Enkelt skaffa vänner
Vackert landskap
Bra gym
Återvinningsplats
Många fina småvägar

Tror du att du kommer att **bo kvar** eller **flytta från Sollerön, Gesunda eller Ryssa. Varför?**

Bo kvar:

Glesbefolkat
Bra jobb på Sollerön
Nära till släkt o vänner
Känner alla
Fint och lugnt
Hålla traditionen
Bygga sitt Legacy
Mycket släkt

Flytta:

Plugga/studier
Närmare lasarettet
Kompisarna i Mora
Byta till bättre jobb
Långt bort från storstäderna
Lite släkt
Vill se världen
Flytta men komma tillbaka när man blir äldre
Mer att göra i städer
Bättre/ fler/ intressantare jobb
Finns inte så mycket att göra

Vad skulle få fler unga att **bo kvar, flytta hem till eller flytta till** Sollerön, Gesunda eller Ryssa?

Att hus inte blir sommarhus

Att hus inte kostar multum

Det är mysigt

Affär i Gesunda

Mer aktiviteter Gesunda

Bygga upp **Gesundaberget**

Gång och cykelvägen till campingen

Skola med klasser upp till klass 9

Billigare och fler bostäder

Gratis busskort året runt

Ett café

Mer aktiviteter

Nåt ställe att chilla på

Ta tillbaka Soldis

Sänka diesel och bensinpriserna

Bort med Dalatrafik

Fler jobbtillfällen

Fler bussar– kvällar och helger

- På den sista bilden kan ni se att flera är markerade med fetstilt och det är de frågor som ungdomarna tycker ska prioriteras. De satt vid två bord och därför blev det fler än tre prioriterade punkter.
- Det vi därmed kan konstatera är att även hos ungdomarna kom det upp samma punkter som de vuxna tagit fram i sina forummöten under året. Så här finns en samstämmighet.

6) Övrigt

- Ingen övrig fråga kom upp.

Tack för ert engagemang!

Carina Sisell & Karin Eriksson

Projektet "Lokal samverkan i Mora kommun för service på landsbygd" finansieras genom:

